

Het logopedisch patiëntendossier: patiëntenrechten

Recht op inzage / afschrift / toevoegen en recht op vernietiging?

Deze vraag is onderdeel van een groter geheel; namelijk dossiervoering in het algemeen. Er zijn verschillende wettelijke regelingen van toepassing op deze vraag; de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (WGBO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Recht op inzage:

In de WGBO (artikel 7:456 Burgerlijk Wetboek) staat: *De hulpverlener verstrekt in en afschrift van de gegevens uit het dossier aan de patiënt. De verstrekking blijft achterwege voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een ander.*

De betekenis van dit artikel is dat de patiënt het recht heeft kennis te nemen van stukken, die de gegevens bevatten van de patiënt, waarover de logopedist beschikt. Het recht van de patiënt op kennisneming van deze gegevens heeft een fundamenteel karakter: indien de patiënt dit recht in volle omvang wenst uit te oefenen is er voor een uitzondering geen plaats. (MvT, Kamerstukken II, 21561, nr. 3, p. 3)

Tip: indien een patiënt gebruik wil maken van zijn recht op inzage kan men de patiënt adviseren om tijdens het lezen ervan de logopedist erbij te laten blijven. Op die manier kunnen er geen interpretatiefouten gemaakt worden door de patiënt, omdat eventuele vragen over het dossier direct door de logopedist beantwoord kunnen worden.

Er bestaat echter wel een beperking in het inzagerecht zoals te lezen is in het tweede deel van het artikel; bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een ander. De logopedist mag het verzoek van de patiënt weigeren naast voor zover met het geven van inzage de persoonlijke levenssfeer van een ander dan de patiënt erdoor zou worden geschaad. Inzagerecht in zijn geheel kan niet geweigerd worden. Dat betekent dat de patiënt inzage in de gegevens die op hem of haar betrekking hebben krijgt, maar dat die delen die de persoonlijke levenssfeer van een ander betreffen 'onzichtbaar' gemaakt moeten worden.

Inzagerecht en recht op afschrift medisch dossier na overlijden patiënt

Per 1 januari 2020 heeft een derde recht op inzage in of afschrift van het dossier van een overleden patiënt in de navolgende situaties:

- (1) als de patiënt de persoon bij leven hiervoor toestemming heeft gegeven;
- (2) wanneer van een nabestaande als bedoeld in artikel 1 van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) of vertegenwoordiger in de zin van artikel 7:465 lid 3 Burgerlijk Wetboek een mededeling van een incident als bedoeld in artikel 10 lid 3 Wkkgz is ontvangen;
- (3) eenieder die een zwaarwegend belang heeft en aannemelijk maakt dat dit belang mogelijk wordt geschaad en dat inzage of afschrift van gegevens uit het medisch dossier noodzakelijk is voor de behartiging van dit belang;
- (4) degene die het gezag had over een patiënt die op het moment van overlijden jonger was dan zestien jaar geldt

Recht op afschrift:

Voor het verstrekken van een afschrift van het medisch dossier of van gegevens daaruit mag een hulpverlener geen vergoeding vragen. Onder de AVG mogen geen kosten voor het opvragen van een afschrift van het dossier worden gevraagd.

De hoofdregel is dat het kosteloos dient te geschieden, tenzij sprake is van een situatie als bedoeld in artikel 12 lid 5 AVG of artikel 15 lid 3 AVG.

Volgens de AVG mogen geen kosten voor het opvragen van een afschrift van het dossier worden gevraagd. Maar, als het verzoek van de betrokkene kennelijk ongegrond of buitensporig is, met name vanwege het repeterend karakter, mag de verwerkingsverantwoordelijke wel een redelijke vergoeding vragen of weigeren om aan het verzoek gevolg te geven (artikel 12 lid 5 AVG).

In artikel 15 lid 3 AVG staat dat als de betrokkene om bijkomende kopieën verzoekt op basis van de administratieve kosten een redelijke vergoeding kan aanrekenen. Dat betreft dus ook een uitzondering om eventueel kosten in rekening te brengen.

Alleen in één van deze gevallen mag een redelijke vergoeding voor het afschrift worden gevraagd. Wat redelijk een redelijke vergoeding is, is nog niet vastgelegd. Ook de Autoriteit Persoonsgegevens heeft hier nog geen formeel standpunt over ingenomen. Vooralsnog kunt u bijvoorbeeld denken aan kosten van een CD of DVD, de portokosten of een redelijke vergoeding per gekopieerde pagina. Het wordt aangeraden om hierover vooraf duidelijk te zijn, bijvoorbeeld in de privacyverklaring op uw website.

Recht op inzage in en afschrift in elektronisch uitwisselingssysteem

Als gebruik wordt gemaakt van een elektronisch uitwisselingssysteem, zoals bijvoorbeeld het Landelijk Schakelpunt (LSP), geldt dat de patiënt per 1 juli 2020 recht heeft op elektronische inzage in het medisch dossier. Ook heeft de patiënt recht op een elektronisch afschrift van het eigen dossier. Het geven van de elektronische inzage of afschrift dient kosteloos te geschieden.

Recht van toevoegen:

- * Uit de WGBO volgt dat de logopedist verplicht is om een verklaring met betrekking tot de in het dossier opgenomen bescheiden in het dossier op te nemen (artikel 7:454 lid 2 Burgerlijk Wetboek). Die verklaring kan een zienswijze van een patiënt over een aangelegenheid bevatten die een andere is dan van de betrokken logopedist. De logopedist is verplicht om het verzoek van de patiënt in te willigen. (MvT, Kamerstukken II, 21561, nr. 3, p. 36) Betwijfelt de patiënt of de verklaring inderdaad is opgenomen, dan kan hij om inzage vragen. (artikel 7:456 Burgerlijk Wetboek en artikel 35 lid 1 Wbp).

Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een ouder die het niet eens is met een logopedisch verslag en dit vermeld wil hebben in het dossier.

Recht op verzoek tot vernietiging:

De WGBO, artikel 7:455 lid Burgerlijk Wetboek: De hulpverlener vernietigt de gegevens uit het dossier na een daartoe strekkend verzoek van de patiënt. Artikel 7:455 lid 2: Lid 1 geldt niet voor zover het verzoek bescheiden betreft waarvan redelijkerwijs aanneembaar is dat bewaring van aanmerkelijk belang is voor een ander dan de patiënt, alsmede voor zover het bepaalde bij of krachtens de wet zich tegen vernietiging verzet.

Uit dit artikel blijkt dat indien de patiënt de vernietiging wenst van het op hem betrekking hebbende dossier, of een deel daarvan, dat in beginsel dient te geschieden. Ook wanneer de bewaartermijn van twintig jaar nog niet is verstreken. Aan dit verzoek moet de logopedist onverwijld voldoen. Het is aan te raden om de patiënt dit verzoek schriftelijk te laten doen en dit verzoek te bewaren. Goed hulpverlenerschap kan met zich meebrengen dat indien daartoe zwaarwegende redenen zijn het verzoek tot vernietiging van (een deel van) het dossier niet wordt ingewilligd. Het is van belang dit met

de patiënt te bespreken en eventuele bezwaren van de patiënt opnieuw te wegen. Noteer uw af- en overwegingen altijd in het dossier.

Het verzoek geldt alleen voor het dossier zoals dat is beschreven artikel 7:454 Burgerlijk Wetboek. (Zie ook document: [het logopedisch patiëntendossier: Welke gegevens mogen/moeten er wel of niet in?](#)) Persoonlijke werkaantekeningen, fiscale- en financiële gegevens vallen hier niet onder. De logopedist moet in staat zijn om bij een eventuele controle de fiscus of zorgverzekeraar deze gegevens te vertrekken.

In het tweede lid van artikel 7:454 Burgerlijk Wetboek staat een aantal uitzonderingen genoemd. Wanneer kan een logopedist een dergelijk verzoek tot vernietiging naast zich neerleggen? Als eerste uitzondering wordt genoemd: als redelijkerwijs aannemelijk is dat verdere bewaring van aanmerkelijk belang kan zijn voor een ander dan de patiënt.

Men kan dan denken aan de logopedist zelf (of iemand die voor hem waarneemt of in loondienst is), in geval de patiënt een gerechtelijke procedure tegen deze persoon heeft aangespannen. Of men kan denken aan een nakomeling van de patiënt in geval deze een erfelijke ziekte heeft.

De tweede uitzondering gaat op indien vernietiging zich tegen een wettelijk voorschrift verzet.

Logopedisten zullen hier zelden mee te maken hebben. Een voorbeeld bij artsen is een weigering in een situatie van kindermishandeling. Dan geldt de KNMG meldingscode; een bewaartermijn tot het 34ste levensjaar. Bij een verzoek tot vernietiging kan de arts dit naast zich neerleggen.

Ook de AVG kent het recht om een verzoek tot wijziging van persoonsgegevens of vernietiging in te dienen (hoofdstuk 3 AVG). In dit artikel staat dat patiënten kunnen verzoeken om gegevens te verbeteren, aan te vullen, af te schermen of te verwijderen indien deze feitelijk onjuist zijn, voor het doel of de doeleinden van de verwerking onvolledig of niet ter zake dienend zijn dan wel anderszins in strijd met een wettelijk voorschrift worden verwerkt. De logopedist moet de verzoeker binnen 4 weken na de ontvangst van het verzoek schriftelijk berichten of dan wel in hoeverre zij daaraan voldoet. Een weigering moet met redenen omkleed zijn. De regeling van de WGBO en de AVG gelden afzonderlijk van elkaar, waarbij ingeval van strijdigheid de AVG (Europese verordening) prevaleert boven de WGBO (nationale wetgeving).

Logging en autorisatie

Artikel 15e van de Wabvz treedt ook op 1 juli 2020 in werking, hierin wordt ingegaan op logging en specifiek wat voor loggingsinformatie ook moet worden opgenomen in een afschrift, in aanvulling op de al bestaande plicht tot logging op grond van de AVG. Het softwaresysteem moet kunnen identificeren welke zorgverlener toegang heeft tot het softwaresysteem en met zekerheid vaststellen dat die zorgverlener ook werkelijk is wie hij zegt dat hij is (authenticatie). Ook moet het systeem gericht rechten voor toegang tot patiëntgegevens aan zorgverleners kunnen toekennen (autorisatie) en moet het mogelijk zijn te controleren wie toegang heeft (gehad) tot deze gegevens (logging).

De verplichtingen waaraan software systemen van zorgaanbieders moeten voldoen, onder andere de logging, volden al uit de NEN-normen (7510, 7512 en 7513). Deze normen vormen een standaard in de zorgsector. Leveranciers zullen hieraan voldoen.

Wat betreft de autorisatie, gespecificeerde toestemming, dit is feitelijk niet mogelijk. De elektronische uitwisselingssystemen kunnen hieraan niet voldoen. Bovendien komt de kwaliteit van zorg in het geding. Om goede zorg te kunnen verlenen is het van belang dat de bij de zorgvraag betrokken zorgverleners beschikken over de voor de behandeling noodzakelijke medische gegevens. Als een patiënt 24/7 in het systeem een vinkje kan aan/uitzetten en het daarmee niet (langer) mogelijk maakt dat een bij de zorgvraag

betrokken zorgverlener noodzakelijke informatie niet (meer) kan inzien, is dat problematisch om nog goede zorg te kunnen verlenen.

Het ministerie van VWS heeft al eerder laten weten dat de bepalingen over gespecificeerde toestemming/autorisatie niet per 1 juli 2020 inwerking treden. Hoe daarmee om te gaan en technisch te regelen is nog een onderwerp van gesprek.

Tot slot:

De logopedist dient er dus rekening mee te houden dat er bij een verzoek om inzage, afschrift of vernietiging altijd een schriftelijk antwoord gegeven moet worden, met redenen omkleed, of er aan het verzoek wordt voldaan of niet. Meer in het algemeen zal de logopedist zich bewust moeten zijn van deze rechten van de patiënt en zijn werkzaamheden zo moeten inrichten dat de patiënt in staat wordt gesteld deze rechten te kunnen uitoefenen.